

उपाध्यक्ष श्री गिता चौधरीले
गाउँसभामा प्रस्तुत गर्नुभएको

आ.व. २०८३/०८४ को
बजेट वक्तव्य

सुस्ता गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
कुडिया, नवलपरासी बर्दघाट-सुस्ता पश्चिम
लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

मिति २०८३ आषाढ १० गते रोज ४ शुभम्

सभाध्यक्ष महोदय,

गाउँसभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरू,

नेपालको संविधानको धारा २३० बमोजिम यस सुस्ता गाउँपालिकाको उपाध्यक्षको हैसियतले यस गरिमागय गाउँ सभामा आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को आव व्ययको विवरण सहितको बजेट प्रस्तुत गर्न पाउँदा आफूलाई गौरवान्वित महसुस गरेको छु । यस अवसरमा यहाँहरू सबैलाई हार्दिक स्वागत गर्दछु ।

देश र जनताको सर्वोपरी हित एवम् संघीयता, गणतन्त्र, जनआन्दोलन तथा विविध किसिमका परिवर्तनका लागि आफ्नो अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सहिदहरूको स्मरण गर्दै हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्न चाहन्छु । साथै सबै प्रकारका परिवर्तनको आन्दोलनहरूको नेतृत्व गर्नुहुने अग्रजहरूप्रति हार्दिक सम्मान व्यक्त गर्दै घाईते, वेपता एवं पीडित परिवार, अपाङ्गता भएका व्यक्ति लगायत सबै जनसमुदायप्रति उच्च सम्मान प्रकट गर्दछु ।

सीमित स्रोत साधन एवम् अर्थतन्त्रमा परेको प्रभावका विच गाउँपालिकाबासीहरूको असीमित माग र चाहनाहरूलाई अधिकतम सम्बोधन हुने गरि बजेट तर्जुमा गर्नु पक्कै पनि चुनौतिपूर्ण रहेको तथ्य यहाँहरूले मनन गर्नु भएकै होला भन्ने महसुस गरेको छु । यसका बाबजुद पनि यहाँहरूको विकास प्रतिको लगाव र गाउँपालिकाबासीहरूको असीमित चाहनालाई दृष्टिगत गरि उपलब्ध स्रोत साधनलाई अधिकतम परिचालन गर्ने गरि आगामी आर्थिक वर्षको बजेट तर्जुमा गरेको छु ।

नेपालको संविधानमा उल्लेखित राज्यका निर्देशक सिद्धान्त तथा नीतिहरू, संघ र प्रदेश सरकारका नीति तथा कार्यक्रम, चालु आवधिक योजना, दीगो विकासका लक्ष्य, संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय ऐन, कानून र कार्यविधिहरूबाट निर्देशित हुँदै राजनीतिक दलका नेतृत्वका सुझाव, विगतका अनुभव, नागरिक समाज, निजी क्षेत्र, सहकारी क्षेत्र, स्थानीय सामुदायिक सघ संस्था, बुद्धिजीवी, सरोकारवाला निकाय, सञ्चारकर्मी लगायतका क्षेत्रहरूबाट विभिन्न माध्यमबाट प्राप्त राय, परामर्श तथा रचनात्मक सुझावहरूलाई समेत

२
गिता चौधरी
उपाध्यक्ष

समेतने गरि यस सम्मानित गाउँसभाबाट प्रस्तुत सुस्ता गाउँपालिकाको आ.व. २०८३/०८४ को नीति तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न "समृद्ध सुस्ता खुसी सुस्ता बासी" को मुल मर्मलाई पूरा गर्न असिमित आवश्यकता र मागका बीच प्रार्थमिकता पूर्ण विनियोजन गरी बजेट तर्जुमा गरेको छ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म सुस्ता गाउँपालिकाको चालु आर्थिक वर्षको विनियोजित बजेट र जेष्ठ मसान्तसम्मको खर्च तथा समग्र वित्तीय अवस्थाको संक्षिप्तमा चर्चा गर्न चाहन्छु ।

- चालु आर्थिक वर्षका लागि हिँउदे गाउँसभाबाट थप भएको पुरक अनुमान र संघीय सरकारबाट अख्तियारी थप भएको समेत गरि प्रस्तुत भएको बजेट कुल रु. ६१ करोड ४५ लाख ४ हजार रहेको र सो मध्ये चालु खर्च तर्फ रु. ३२ करोड १८ लाख ३४ हजार र पूँजिगत खर्च तर्फ रु. २९ करोड ७० लाख ७० हजार विनियोजन भएको थियो ।
- २०८३ जेष्ठ मसान्तसम्मको कुल खर्च रु. ३० करोड ६२ लाख ४५ हजार अर्थात कुल विनियोजितको ५२% भएको देखिन्छ । जसमध्ये चालु तर्फ रु. २० करोड १२ लाख १३ हजार अर्थात चालु खर्च तर्फ विनियोजित रकमको ६५% खर्च भएको छ भने पूँजिगत खर्च तर्फ रु. १० करोड ४२ लाख ३३ हजार अर्थात पूँजिगत खर्च तर्फको विनियोजित रकमको करिब ३७% खर्च भएको देखिन्छ । असार मसान्तसम्म पूँजिगत खर्च करिब ७५% पुग्ने संशोधित अनुमान गरिएको छ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

आगामी आ.व. २०८३/०८४ को बजेट देहायको उद्देश्य प्राप्तीमा केन्द्रित रहनेछ । "समृद्ध सुस्ता र खुसी सुस्ताबासी" भन्ने लक्ष्य हासिल गर्नको लागि बलियो आधार तय गर्नु यस बजेटको मूल उद्देश्य रहनेछ भने अन्य उद्देश्यहरु देहाय अनुसार रहेका छन् ।

- तिव्र, दिगो र व्यवस्थित पूर्वाधार निर्माणमा जोड दिनु,
- गाउँपालिकाबासीहरुमा सुलभ, गुणस्तरीय आधारभूत स्वास्थ्य सेवा र शिक्षाको सुनिश्चितता गर्नु,

३

२१/०८/२०८३
गिता चौधरी
उपाध्यक्ष

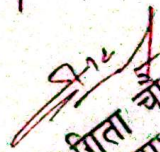
- स्थानीय उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धिका लागि सहजीकरण गर्नु,
- उद्यमशिलताको विकास र नवप्रवर्तनको आधारित योजना माफत रोजगारी सृजना गर्नु,
- सेवा प्रवाहमा पारदर्शिता, जवाफदेहीता र सुशासनको प्रत्याभूति कायम गर्नु,
- बजेट प्रणालीमा सुधार गरि सार्वजनिक खर्चको मित्तध्ययिता र प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्नु ।

बजेटले लिएका उद्देश्यहरु हासिल गर्न देहाय अनुसारका नीतिगत र कार्यक्रमगत प्राथमिकता निर्धारण गरेको छु ।

- दिगो तथा गुणस्तरीय पूर्वाधार निर्माण,
- सर्वसुलभ आधारभूत स्वास्थ्य सेवा र गाउँपालिकाबासीको जीवन रक्षा,
- रोजगारमूलक एवं स्तरीय आधारभूत शिक्षा,
- स्थानीय सहकारी तथा उद्यम व्यवसायको प्रवर्द्धन र विकास,
- रोजगारी प्रवर्द्धन तथा गरिबी निवारण,
- लैङ्गिक समानता, महिला सशक्तिकरण तथा सामाजिक समावेशिकरण,
- विपद व्यवस्थापन तथा वातावरण संरक्षण,
- पर्यटन क्षेत्रको प्रवर्द्धन,
- प्रविधियुक्त एवं नागरिकमैत्री र जवाफदेही सेवा प्रवाह ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म आगामी आर्थिक वर्षको लागि क्षेत्रगत कार्यक्रम तथा विनियोजन बजेट प्रस्ताव प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

रिता चौधरी
उपाध्यक्ष

शिक्षा

आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ मा सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक एवं भौतिक पूर्वाधार तथा शिक्षण सिकाई उपलब्धिका लागि शैक्षिक सुधारको रूपमा सार्थकता तुल्याउन आवश्यक बजेटको प्रबन्ध गरेको छ ।

1. आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ मा सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक एवं भौतिक पूर्वाधार तथा शिक्षण सिकाई उपलब्धिका लागि शैक्षिक सुधारको रूपमा सार्थकता तुल्याउन आवश्यक बजेटको प्रबन्ध गरेको छ । सुस्ता शैक्षिक सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत माध्यमिक विद्यालयमा डिजिटल स्मार्ट बोर्ड गाफ्त पठनपाठनको कार्यलाई अगाडी बढाउन प्रदेश सरकारसँग समन्वयम कार्य गर्ने आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छ ।
2. गाउँपालिका भित्रका सामुदायिक विद्यालयमा शुद्ध खानेपानीको व्यवस्थापनका लागि गाउँपालिकाको स्रोतबाट रु. २५ लाख विनियोजन गरेको छ ।
3. गाउँपालिकाभित्र रहेका सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयहरूको सुधारमा समस्या हुन नदिन नैतिकत विषयमा यसको गहिरो अध्ययन गरि समस्या समाधान गर्ने व्यवस्थाका लागि गाउँ शिक्षा समिति र प्रधानाध्यपकहरूको नियमित बैठक बस्ने कार्यलाई निरन्तरता दिएको छ । यस कार्यका लागि आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छ ।
4. सामुदायिक विद्यालयको शिक्षाको गुणस्तर सुधार गर्न विद्यार्थी अनुपातमा शिक्षक नपुगेका विद्यालयहरूलाई आवश्यक शिक्षक उपलब्ध गराउने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिदै उक्त कार्यका लागि रु. १ करोड ५ लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छ ।
5. सामुदायिक विद्यालयको शौचालय तथा भौतिक पूर्वाधार मर्मत संभारका लागि रु. लाख विनियोजन गरेको छ ।
6. यसरी सामुदायिक विद्यालयको समग्र पूर्वाधार निर्माण तथा शैक्षिक गुणस्तर सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गर्नका लागि गाउँ पालिका तर्फबाट ३ करोड ३५ लाख विनियोजन गरेको छ ।

स्वास्थ्य

7. सुस्ता गाउँपालिकाभित्र रहेका ७० वर्ष माथिका ज्येष्ठ नागरिक र अपाङ्ग व्यक्तिहरूलाई स्वास्थ्य उपचारको लागि गाउँघर खोप क्लिनिकको माध्यमबाट घरदैलो स्वास्थ्य जाँच कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छ र उक्त कार्यको लागि आवश्यक रकमको व्यवस्था गरेको छ ।

गिता चौधरी
उपाध्यक्ष

1. गाउँपालिकाका महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूको कार्य सम्पादनको उच्च सम्मान गर्दै स्वयंसेविकाहरूलाई यातायात खर्चको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिएको छ । स्वयंसेविकाको अनिवार्य अवकाश हुँदा दिने रकमलाई बृद्धि गरी २ लाख पुर्याएको छ ।
2. गाउँपालिकाबाट निःशुल्क वितरण गरिने विभिन्न प्रकारका औषधिहरू खरिद गरि गाउँपालिकाको विभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरूमा उपचारका लागि आउने विरामीहरूलाई वितरण गर्ने आयुर्वेदिक तथा एलोपेथिक औषधि खरिद गर्ने व्यवस्था मिलाएको छ । यसका लागि आवश्यक करिब ४२ लाख रकमको व्यवस्था मिलाएको छ ।
3. पाठेघरको निशुल्क जाँच आइ खस्ने समस्याको लागि शिविर सञ्चालन क्षयरोग कुष्ठरोग हाति पाइले रोग पहिचान कार्यक्रम निशुल्क फोलिक एसिड चक्की तथा क्याल्सियम र जेष्ठ नागरिकका लागि उपचार व्यवस्थापन गर्न आवश्यक बजेट बिनियोजन गरेको छ ।
4. घरमा हुने सुत्केरी समस्यालाई अन्त्य गरी राष्ट्रिय रूपमा लिइएको लक्ष्य हाँसिल गर्न स्वास्थ्य संस्था सम्म आउनको लागि प्रोत्साहन गर्न सुत्केरी प्रोत्साहन अनुदानको लागि रु ९ लाख ५० हजार बजेट बिनियोजन गरेको छ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म खानेपानी तथा सरसफाई, संस्कृति प्रवर्द्धन तथा पर्यटन विकास र खेलकुद तथा मनोरञ्जन तर्फ आगामी आर्थिक वर्षमा गाउँपालिकाले गर्ने कार्यक्रमको बजेट प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

खानेपानी तथा सरसफाई

5. सबै नागरिकलाई आधारभूत खानेपानी सेवाको पहुँच पुर्याई गुणस्तरीय खानेपानी सेवा विस्तार गर्दै लगिनेछ । अति विपन्न परिवारको घरमा निःशुल्क खानेपानीको धारा जडान गर्ने कार्यलाई आगामी आर्थिक वर्षमा कार्यान्वयन गरिनेछ । यस कार्यको लागि आवश्यक रकम रु. २० लाख विनियोजन गरेको छ ।

संस्कृति पर्यटन विकास तथा सहकारी एवं न्यायिक समिति

6. गाउँपालिकाको प्राकृतिक, धार्मिक, ऐतिहासिक तथा साँस्कृतिक सम्पदा लगायत पर्यटकीय स्थलको सघन प्रचार प्रसार गरिनेछ । साँस्कृतिक सम्पदाहरूको संरक्षण र सम्बर्द्धन गरि पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकास गर्न आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छ ।

६

रिता बौधरी
उपाध्यक्ष

7. आन्तरिक पर्यटन प्रवर्द्धन गर्ने स्थानीय जात्रा, संस्कृति, पर्व तथा पर्यटकीय गन्तव्यको प्रचार प्रसार गरिनेछ ।
8. सुस्ता गाउँपालिकाभित्र रहेका सुस्ता ताललाई पर्यटकीय तथा मनोरञ्जन पार्कको रूपमा विकास गरिनेछ । यस तालको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्नेका आवश्यक बजेटको विनियोजन गरेको छु ।
9. सहकारी सुरामन तथा आन्तरिक नियन्त्रण COPOMIS सम्बन्धी तालिम सहकारीका पदाधिकारी तथा व्यवस्थापकहरूलाई क्षमता विकास सहकारी एकिकरण तथा सुदृढिकरण प्रोत्साहन सहित उत्कृष्ट सहकारी पुरस्कार तथा मूल्याङ्कन लगायतका कार्यका लागि समग्रमा करिब २५ लाख आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
10. न्यायिक समितिबाट प्रवाह हुने सेवालाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन मेलमिलाप कर्ताको क्षमता अभिवृद्धि लगायत क्रियाकलापको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्थापन गरेको छु ।

खेलकुद तथा मनोरञ्जन

11. "राष्ट्रका लागि खेलकुद, स्वास्थ्यका लागि खेलकुद" भन्ने राष्ट्रिय नारालाई आत्मसाथ गर्दै गाउँपालिका स्तरीय खेलकुद र राष्ट्रपति रनिङ्गशिल्ड प्रतियोगिता सञ्चालनका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु । यस कार्यका लागि रकम रु. ६ लाख विनियोजन गरेको छु ।
12. खेलकुदको माध्यमबाट नै राष्ट्रको पहिचान कायम राखी युवाहरूको मनोबल उच्च राख्न अध्यक्ष कप प्रतियोगिताका लागि रकम रु ५ लाख विनियोजन गरेको छु । खेलाडी सम्मान तथा पुरस्कार एवं खेलाडि प्रोत्साहनको लागि आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छु ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म त्रैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण अन्तर्गत विनियोजित बजेट प्रस्तुत गर्न चाहन्छु:

गिता चौधरी
उपाध्यक्ष

13. सामाजिक सुरक्षाको दायित्व वहन गर्दै विभिन्न दलित विभिन्न एकल तथा अन्य महिला किसोरीलाई मागमा आधारित सिप विकास एवं समग्र हित प्रवर्धनका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छ ।
14. बाल संजाल, बाल अधिकार संरक्षण समिति, माहिजा सञ्चाल, लैंगिक हिंसा निवारण समिति, बाल मैत्री सम्पर्क इकाई, बाल बालिकाको क्षमता विकास, अटिजम समस्या भएका अभिभावकलाई अभिमुखिकरण, मानव वेचबिचन तथा औसत पसार नियन्त्रण, अपाङ्गता भएका बालबालिकाको लागि अपाङ्ग अस्पताल सँगको समन्वयमा अपाङ्ग शिविर सञ्चालन, लागु पदार्थ दुर्व्यसनी विरुद्ध कार्यक्रम लगायत जेष्ठ नागरिक दिवस सञ्चालन गर्ने आवश्यक बजेट व्यवस्थापन गरेको छ ।
15. बिगतका आर्थिक वर्षहरू देखि सञ्चालनमा रहेको छोरी सुनौलो भविष्य कार्यक्रम सञ्चालनका लागि रु ५० लाख विनियोजन गरेको छ ।
16. समग्रमा महिला बालबालिका तथा लक्षित समुदायको हित प्रवर्धन हुने गरी कूल रु ९२ लाख ५० हजार रकम विनियोजन गरेको छ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म आर्थिक विकास तर्फ आगामी आर्थिक वर्षमा गाउँपालिकाले गर्ने कार्यक्रमको बजेट प्रस्तुत गर्न चाहन्छु:

कृषि तथा पशुपंक्षी

17. राष्ट्रिय अर्थतन्त्रको प्रमुख आधारको रूपमा रहेको कृषि क्षेत्रको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गर्न जोड दिईनेछ । कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरण र व्यवसायीकरणमा जोड दिँदै त्यसको बजारीकरणको समुचित प्रवन्ध मिलाईनेछ ।
18. किसानलाई विषादि बिक्रेता तालिम केरा खेती प्रवर्धन गर्न तालिम बिमा सचेतना ५० प्रतिशत लागत साझेदारीमा मकै र गहुँको बिउ बितरण हिउँदे तथा वर्ष तरकारीको मिनिकिट वितरण आलु प्याज तरकारी तथा फलफुल मिशन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने आवश्यक बजेट रु २५ लाख विनियोजन गरेको छ ।
19. बास्नादार मसिनो धान प्रवर्धन का लागि रु ३ लाख छुट्याएको छ । लागत सहभागितामा केराको ब्यागिड थैला वितरणको लाग ८ लाख मल्लिङ्ग प्लास्टिक

गिता चौधरी
उपाध्यक्ष

वितरणको लागि आवश्यक रकम हरियो मलको लागि देखिने बाँधे वितरणका लागि ३ लाख र रिटर्नी युवासँग अध्यक्ष कार्यक्रम सञ्चालनको लागि रु. ६ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

20. बालि बस्तुमा लागेको रोग किरा नियन्त्रण लागि जैविक तथा रासायनिक विषादी नियन्त्रण गर्न ५ लाख छुट्याएको छु । कृषि सहकारी मार्फत गइयोला मल प्रवर्द्धन कार्यक्रम, च्याउ खेति प्रवर्द्धन कार्यक्रम, विद्यालय करेसावारी कार्यक्रम, कृषक सँग प्राविधिक कार्यक्रम, बालि उपचार शिविर सञ्चालन एवं "पालिकाले साँघेको, कृषकले रोजेको" क्षेत्रमा काम गर्ने गरी मागमा आधारित कृषि विकास कार्यक्रमको लागि १० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
21. पालिकालाई दुधमा आत्म निर्भर बनाउन पशु सुत्केरी पोषण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
22. पशु नश्ल सुधार, लागत साझेदारिमा काउ म्याट वितरण, माछा प्रवर्द्धन कार्यक्रम, आकस्मिक रोग नियन्त्रण तथा उपचार कार्यक्रम, पशु बझोपन निवारण सेवा, जुनोतिक रोग सेवा, पशुपंक्षी खोप व्यवस्थापन, रेबिज नियन्त्रण, घासको बिउ वितरण, तरल नाइट्रोजन खरिद, किसान सँग प्राविधिक कार्यक्रम, साथै अत्यावश्यक औषधी खरिद गर्न आवश्यक पर्ने बजेट विनियोजन गरेको छु । समग्रमा कृषि तथा पशु विकास तर्फ करिब रु १ करोड ८० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

समाध्यक्ष महोदय,

अब म पूर्वाधार विकास तर्फ आगामी आर्थिक वर्षमा गाउँपालिकाले गर्ने कार्यक्रमको बजेट प्रस्तुत गर्न चाहन्छु:

स्थानीय सडक निर्माण

23. संघीय सरकारसँगको समपुरक अनुदानमा योजना कार्यान्वयन गर्ने गरि गाउँ पालिका अध्यक्ष नमुना सडकको लागि आवश्यक रकमको व्यवस्था मिलाएको छु । यस कामका लागि अध्यक्ष नमुना सडक (नर्सरी देखि पक्लिहवा हुँदै भारतीय सीमा सम्म) निर्माणको कार्यलाई प्राथमिकतामा राखेको छु । उक्त आयोजना निर्माणका लागि आगामी आर्थिक वर्षमा रकम रु. २ करोड १० लाख विनियोजन गरेको छु ।

गिता चौधरी
उपाध्यक्ष

24. प्रदेश सरकारसँगको समपुरक अनुदानमा कार्यान्वयन गर्ने गरि अन्तर्गत देखि पक्किलहवा स्वास्थ्य चौकी जाने सडक स्तरोन्नतिका लागि आगामी आर्थिक वर्षको लागि रकम रु. १ करोड ५० लाख विनियोजन गरेको छु ।
25. सुस्ता गाउँपालिकाका विभिन्न गाउँ टोलहरूमा सडक स्तरोन्नती तथा नाला निर्माण एवं कालो पत्रे सडकको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
26. स्थानीय विशेष आवश्यकतालाई जोड दिँदै कृषि उपज दुवानी सहज बनाउन विभिन्न स्थानमा कृषि सडक निर्माणको लागि रकम विनियोजन गरेको छु । समयमा भौतिक पूर्वाधार अन्तर्गत कूल रु. १ करोड बजेट विनियोजन गरेको छु ।

सिँचाई

27. "सिँचाईमा लगानी, खेतवारीमा पानी" भन्ने नाराका साथ कृषि क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धिका लागि भरपर्दो सिँचाई सुविधा उपलब्ध गराउन भूमिगत सिँचाई प्रणाली विकासलाई प्राथमिकता दिइनेछ जसका लागि साना सिँचाई कार्यक्रमको व्यवस्था मिलाएको छु । ५०% लागत साझेदारीमा कृषि बोरिङ्ग जडान कार्यका लागि रकम रु. ३० लाख विनियोजन गरेको छु । सिँचाई सुविधा उपलब्ध गराउन विद्युतीय मोटर वितरणको लागि लागत साझेदारीमा ३० लाख विनियोजन गरेको छु ।
28. गाउँपालिकाको सबै क्षेत्रमा कृषि विद्युतीकरण (तार पोल जडान) विस्तार कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ सोको लागि रकम रु. ८५ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

भवन तथा शहरी विकास

29. सुस्ता गाउँपालिकाको बहुवर्षीय ठेक्काको रूपमा सञ्चालन भएको सुस्ता अस्पतालको भवन आगामी आर्थिक वर्षमा सम्पन्न गरि नयाँ निर्मित भवनबाट नै विशेषज्ञ स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने कार्य सञ्चालन हुने व्यवस्था मिलाएको छु । यस कार्यका लागि रकम रु. ३ करोड ५० लाख विनियोजन गरेको छु ।
30. गाउँपालिकाको वडा नं. ५ मा अनुमाघाटमा रहेको अधुरो सिसमहल निर्माण कार्यका लागि रकम रु. १५ लाख विनियोजन गरेको छु ।
31. प्रदेश सरकारको विशेष अनुदान सहयोगमा सुस्ता-५ मा रहेको सुस्ता सामुदायिक स्वास्थ्य इकाईको भवन निर्माण आगामी आर्थिक वर्षमा सम्पन्न गर्ने गरि व्यवस्था मिलाएको छु । उक्त भवन निर्माणका लागि रकम रु. २० लाख विनियोजन गरेको छु ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापनमा आगामी आर्थिक वर्षमा गाउँपालिकाले गर्ने कार्यक्रमहरूको बजेट प्रस्तुत गर्न चाहन्छु:

वन तथा वातावरण

- 32. स्वच्छ वातावरणमा बाँच्न पाउने नागरिकको नैसर्गिक अधिकारलाई ध्यानमा राखि वन, जैविक विविधता र जलाधार व्यवस्थापन मार्फत वातावरणीय सन्तुलन कायम गरिनेछ ।
- 33. वनलाई नागरिकको जीवन तथा सम्वृद्धिसँग जोड्न बाँझो, खाली तथा ऐलानी प्रति तथा नदि उकास जमिनमा जडिबुटि, फलफुल, घाँसेवाली लगायतका खेती गरि कृषि-वन विकास गर्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- 34. सुस्ता गाउँपालिकाभित्र न्यून वन तथा बुट्यान क्षेत्र भएकोले वन क्षेत्रको विस्तारका लागि वृक्षारोपण गर्ने कार्यक्रमलाई आगामी आर्थिक वर्ष देखि सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।

विपद व्यवस्थापन

- 35. विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी पूर्व तयारी, प्रतिकार्य तथा समग्र विपदजन्य प्रकोपबाट गाउँपालिका वासीलाई सुरक्षित गर्न तथा उद्धार, राहत तथा पुनर्स्थापनाको जिम्मेवारी वहन गर्दै गाउँपालिकास्तरीय विपद व्यवस्थापनका लागि रकम रु ३० लाख विनियोजन गरेको छु ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म सुशासन तथा संस्थागत विकास तर्फ आगामी आर्थिक वर्षमा गाउँपालिकाले गर्ने कार्यक्रमको बजेट प्रस्तुत गर्न चाहन्छु:

सुशासन तथा संस्थागत विकास

- 36. नागरिकलाई प्रदान गरिने सेवालाई सरल, सहज, पारदर्शी, जनउत्तरदायी, नतिजामूखी तथा उपलब्धिमूलक बनाउन जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीको क्षमता विकास गरि सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई जनमुखि बनाइनेछ । स्थायी कर्मचारीलाई नेपाल सरकारले बढोत्तरी गरे अनुसारको तलब सेवा सुविधा प्रदान गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको

गिता चौधरी
उपाध्यक्ष

छु । करारका कर्मचारीहरूलाई समसामयिक रूपमा बजेट व्यवस्थापन मिलाउने गरी आवश्यक बजेट व्यवस्थापन मिलाएको छु । जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको क्षमता विकासका लागि रु. १० लाख विनियोजना गरेको छु ।

37. विभिन्न स्थानीय तहमा भएको सफल कार्यलाई आन्तरिकीकरण गर्ने, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूको मनोबल उच्च राख्न, कार्यक्षमता तथा कार्यकुशलताई प्रतिस्पर्धात्मक बनाउन अन्तरपालिका समन्वय कार्यलाई अगाडी बढाईनेछ ।

38. गाउँपालिकाको बजेट निर्माण देखि खर्च लेखाइकन तथा वित्तीय तथा भौतिक प्रतिवेदन सम्मका सम्पूर्ण कार्यहरू नेपाल सरकारले अनिवार्य रूपमा लागु गरेको आय तथा खर्च लेखाइकन प्रणाली सुत्र (SUTRA) मार्फत कामकाज गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

39. गाउँपालिकाभित्र घट्ने विभिन्न अप्रिय घटनाको निश्पक्ष अनुसन्धान गर्न सहयोग पुऱ्याउन गाउँपालिकाको विभिन्न ठाउँमा सि.सि.टि.भि क्यामेरा जडान कार्य अगाडी बढाईनेछ । यस कार्यका लागि आवश्यक रकमको व्यवस्था मिलाएको छु ।

समाध्यक्ष महोदय,

अब म माथिका क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि बजेट विनियोजन र स्रोत व्यवस्थापनको अनुमान प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

40. आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को नीति तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्न रु. ६० करोड ३२ लाख ७८ हजार विनियोजन गरेको छु । यस मध्ये चलु तर्फ रु. ३७ करोड ३९ लाख ७८ हजार, पूँजिगत तर्फ रु. २३ करोड ९९ हजार रहने अनुमान गरेको छु ।

41. आगामी आर्थिक वर्षको लागि अनुमान गरिएको खर्च व्यहोर्ने स्रोतहरू मध्ये

संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने आम्दानी

- वित्तीय समानिकरण अनुदान रु. १२ करोड ६ लाख,
- सशर्त अनुदान रु. १६ करोड ६९ लाख,
- विशेष अनुदान रु. १ करोड ५ लाख
- समपुरक अनुदान रु. १ करोड ५ लाख

प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने आम्दानी

- वित्तीय समानिकरण अनुदान रु. ८९ लाख ७४ हजार,
- सशर्त अनुदान रु. ८० लाख,

१२

गिता चौधरी
उपाध्यक्ष

- विशेष अनुदान रु. २० लाख,
- समपुरक अनुदान रु. ७५ लाख

राजस्व वाँडफाँडबाट प्राप्त हुने आम्दानी

- संघीय सरकार राजस्व वाँडफाँड रु. ११ करोड ५९ लाख ५१ हजार,
- प्रदेश सरकार राजस्व वाँडफाँड रु. १ करोड ३ लाख ५१ हजार,
- स्थानीय सरकार राजस्व वाँडफाँड रु. १ करोड ५ लाख,
- मालपोत रजिष्ट्रेशन शुल्क बाट प्राप्त राजस्व रु. ४० लाख

आन्तरिक स्रोत

- गाउँपालिकाको आन्तरिक आम्दानी रु. १ करोड २५ लाख ७९ हजार

विनियोजन बजेटको लागि नपुग हुने रकम रु. ११ करोड २२ लाख ४८ हजार नगद मौज्जातबाट बेहोरिनेछ ।

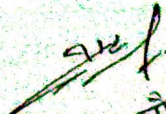
बजेटलाई निम्नानुसार क्षेत्रगत रूपमा वर्गीकरण गरिएको छ ।

- आर्थिक विकास तर्फ रु. ३ करोड २५ लाख ७० हजार
- सामाजिक विकास तर्फ रु. २३ करोड ९५ लाख ४१ हजार
- पूर्वाधार विकास तर्फ रु. १८ करोड ४२ लाख ४९ हजार
- सुशासन तथा अन्तर सम्बन्धित तर्फ रु. ३ करोड ३७ लाख ७७ हजार
- कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक तर्फ रु. ११ करोड ३१ लाख ३९ हजार

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को राजस्व परिचालनको नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु:

४२. यस गाउँपालिकालाई आत्मनिर्भर गराउँदै योजना सफल बनाउनका लागि कर प्रणालीमा संरचनात्मक परिवर्तन गरि संघ र प्रदेश सरकारसँग निर्भर रहनु पर्ने वाध्यताको अन्त्य गर्दै आन्तरिक आर्थिक क्रियाकलापमा आधारित तुल्याई दिगो कर प्रणालीमा रूपान्तरण गर्दै जान निम्न उद्देश्य हासिल गर्ने गरि राजस्व परिचालन गरिनेछ ।

गिता चौधरी
उपाध्यक्ष

43. राजस्वका दायराहरु (क्षेत्रहरु) खोज्दै फाराकिलो बनाएर आन्तरिक आम्दानी बढाउदै लैजान पहल गरिने छ ।
44. राजस्व प्रवर्द्धन र चुहावट नियन्त्रण गरि राजस्व वृद्धि गर्नमा यहाँहरु सबैको साथ सहयोग रहने छ भन्ने मैले अपेक्षा लिएको छु ।
45. राजस्व प्रणालीमा सुधार गरिएको र वडा कार्यालयबाट नै कर संकलन गरिने क्षेत्रको विस्तार गरिएकोले कर संकलनमा वृद्धि हुनेछ भन्ने विश्वास लिएको छु ।
46. व्ययको विवरण विनियोजन ऐनमा समावेश गरिएको छ ।
47. राजस्व तथा करका दरहरुको विस्तृत विवरण आर्थिक ऐनमा समावेश गरिएको छ ।

उपाध्यक्ष महोदय,

48. आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को यथार्थ खर्च, आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को जेष्ठ मसान्त सम्मको संशोधित आय-व्यय र आगामी आ.व. २०८३/०८४ को अनुमानित आय व्ययको विवरण अनुसूचिहरुमा उल्लेख गरेको छु ।
49. यस सम्मानित सभामा पेश भई सभाले पारित गरेको नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न मद्दत पुग्ने गरि बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
50. वडा भेलाबाट माग भई आएका तथा गाउँपालिकाले अति आवश्यक ठानेका योजनाहरु मध्ये स्रोत अभावले बजेट व्यवस्थापन गर्न नसकिएका योजनाहरु थप स्रोत प्राप्त भएमा क्रमशः प्राथमिकताका आधारमा कार्यान्वयन गर्दै लगिने छ ।
51. गाउँपालिकाबाट आफ्नो स्रोत साधनले नभ्याउने प्रकृतिका योजनाहरु लुम्बिनी प्रदेश सरकार र संघिय सरकारसँग माग गरिनेछ ।

बजेटमा व्यवस्था गरिएका योजना तथा कार्यक्रमहरु उद्देश्य अनुरूप कार्यान्वयन गरि "सम्बृद्ध सुस्ता खुसी सुस्ताबासी" बनाउन हाम्रा सम्पूर्ण सभाका सदस्यहरु लाग्नु हुनेछ । यसमा राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु सदा भन्दा अझ बढी खटिनु हुनेछ भन्ने अपेक्षा सहित आम सुस्ता गाउँपालिका निवासी नागरिकहरु, राजनीतिक दल, बुद्धिजिवी, समाजसेवीहरुबाट सहयोगको अपेक्षा राख्दछु ।

अन्त्यमा यस गाउँपालिकाले दीर्घकालिन सोच, उद्देश्य, लक्ष्य तथा प्राथमिकताका साथ अघि सारेको वार्षिक बजेटको कार्यान्वयनबाट यस गाउँपालिकालाई सम्बृद्ध बनाउन योगदान पुऱ्याउने

गिता चौधरी
उपाध्यक्ष

कुरामा विश्वास राख्दै वार्षिक बजेट तर्जुमा गर्न सहयोग पुर्याउनु हुने गाउँपालिका अध्यक्षज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू, सम्पूर्ण सभाका सदस्यज्यूहरु, विषयगत समितिका पदाधिकारीहरु, राजस्व परामर्श समितिका पदाधिकारीहरु, बुद्धिजिवी, समाजसेवी, शिक्षक, प्राध्यापक, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु लगायत सबैलाई हार्दिक धन्यवाद दिदै बजेट तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयन गरि यस गाउँपालिकालाई सुखी र सम्वृद्धि बनाउन सबैको साथ, सहयोग र सहकार्यको आशा र विश्वासका साथ विदा माग्दछु।

धन्यवाद !

१५/१०
२०८२/०९/१०
गिता चौधरी
उप-अध्यक्ष
उपाध्यक्ष